

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportajni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2.

Inserati se računajo
: po dogovoru. :

Izhaja vsak četrtek popoldne.
V slučaju praznika dan poprej.
Cena:
za en mesec . . . . . Din. 4
za četrt leta . . . . . „ 12
za pol leta . . . . . „ 24
Posamezna številka stane 1-25 Din.
Uredništvo:
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Praznik zmagovite vigredi.

Prvi maj, praznik zmagovite vigredi, solca in svetlobe, so si delavci celega sveta izbrali tudi za svoj praznik.

Kdor je bil prišel na to misel, je imel pred seboj misel, da naj delavsko gibanje pomeni začetek nove dobe v človeštvu, srečno in svetlo bodočnost, ko bodo vsi v resnici svobodni in nastopi socialna pravičnost na zemlji.

Dolgo, dolgo vrsto let praznuje delavstvo ta praznik in ob njem napravlja bilanco svojih uspehov ter neuspehov; obenem se navzema ob njem novega poguma za nadaljno borbo.

Storimo danes tudi mi tako!

Ni malo, kar so delavci v več kot polstoletni borbi proti kapitalizmu dosegli. Začetkom 19. stoletja je delavec veljal še za pravega sužnja, menj kot človek, malo več kot vprežna žival. Država, oziroma zakoni se zanj niso brigali. Odnos med delodajavcem in delavcem je bil čisto njuna zasebna zadeva. Kapitalist je proletarca lahko stiskal, kolikor je hotel, proletarec pa se ni smel upreti. Ako je hotel sploh živeti, je moral delati, kolikor je hotel gospodar, ni bil zavarovan proti bolezni, nezgodam in starosti ali brezposelnosti, ženske in otroci pa so bili celo brez vsakega varstva. Z eno besedo, takratni položaj belega delavstva v Evropi se ni razlikoval v ničemer od položaja, v katerem žive še danes kitajski in indijski kuliji.

Beli delavec se je uprl in si priboril v boju, ki je stal ogromne žrtve, veliko socialnih pridobitev, ki ne bodo več izginile. Država se je morala začeti za delavca brigati, nastala je socialna delavska zakonodaja, socialnozavarovalni zavodi so danes last vsake kulturne države, delavstvo je po pretežni večini povsod organizirano, povsod je tudi v parlamentih politično zastopano in varuje svoje težko priborjene pravice.

To je plus delavske socialnopolitične bilance.

Na drugi strani pa imamo tudi veliki minus, o katerem je treba ob priliki prvega majnika leta 1923, ko se pojavlja velika reakcija proti socializmu, resno govoriti.

Ta minus sestoji iz samih grehov in napak delavstva, oziroma njegovih voditeljev.

Prvi in največji greh je, da se je večina delavstva združila v marksistični internacionali, ki je mesto postopnega socialnega izboljšanja delavskega položaja postavila na prvo mesto revolucionarni boj za brezbožno in brezversko svetovno naziranje socialdemokratskih voditeljev. Boj proti kapitalizmu se je oslabil z bojem proti veri in krščanski cerkvi. V tem boju so se po neumnem verji in nepotrebnem potrošile sile, ki bi se bile morale uporabiti v borbi za pozitivne socialnopolitične pridobitve.

Drugi greh je bil kruti centralizem internacionalnega delavskega gibanja. Par socialdemokratskih vodi-

teljev je tvorilo absolutistično centralo, ki je hotela komandirati delavski pokret po celem svetu po enem samem kopitu. Kjer pa je več absolutistov skupaj, tam gotovo pride do razkola, tako danes vidimo, da je rdeča internacionala popolnoma medseboj razklana, ker bi rad že vsak komandiral vse druge. Na celem svetu napreduje in se krepi ena sama delavska stranka, angleška, in sicer zato, ker je zgrajena na avtonomistični podlagi. Ona gre z drugimi delavskimi strankami skupaj tam, kjer je neohodno potrebno; sicer pa ne dovoljuje Rusom, Nemcem ali Francozom, da bi se vtikali v angleške razmere, katerih ne poznajo.

Tretji greh centralistične marksistične internacionalne je, da so njeni voditelji delavskim množicam postavili različne bogove, ki naj jih le - te slepo častijo, dasi so se ti bogovi izkazali sčasom kot maliki na lončenih nogah. Mesto krščanskih verskih resnic, ki so zelo preproste, pa večno držijo, so socialistični voditelji izmudrovali razne fraze, ki dan za dnevom bolj bledijo, ker ne temeljijo na dejstvih. V prvi vrsti je to fraza o načelnem nasprotstvu, oziroma sovražstvu med razredi človeške družbe, kakor da bi se ne dala najti med njimi nobena harmonija, ampak se mora eden na korist drugega zemeljskega površja izbrisati in v brezobzirnem boju uničiti. Iz tega čisto naravno sledi to, da rdeče internacionalne (o eni se itak ne more več govoriti) ničesar ne dajo na moralna sredstva v borbi, dasi govore neprestano o pravičnosti. V Rusiji se jasno kaže, kam vodi borba brez moralnih načel in se bo še bolj jasno pokazalo.

Vsled teh velikih grehov in napak, ki so lastne marksističnemu delavskemu gibanju, je danes kaj lahko razumljivo, zakaj delavstvo kljub temu, da je na socialnopolitičnem polju v primeri s položajem pred 100 leti toliko doseglo, v primeri z drugimi stanovi tako daleč zaostaja in se nahaja v nevarnosti, da se bo moralo začeti braniti, namesto da bi s srečno in pametno ofenzivo šlo naprej v borbi za socialno pravičnost in obnovo sveta. In če se socialisti ne izmodrijo, bo čezdalje slabše.

Zato moramo mi, krščanski delavci in delavke, prvega maja skleniti, da se tesneje združimo okoli prapora krščanskega socializma. Le krščanski socializem more ustvariti pravo delavsko internacionalo, ki ji bo vodilno načelo pravica, ljubezen, poštenost, krščanska pravnost. Le krščanstvo more združiti delavstvo kot eno dušo in telo v tem, kar je vsem nujno potrebno, ter pustiti deželam in strokam pametno svobodo v vsem drugem. Le krščanski socializem more vesti krepki obrambeni boj proti izkoriščevalcem, ne da bi kršil pravičnost, obenem pa se prizadevati, da različne razrede in stanove medseboj spravi in ustvari družabno soglasje. Le krščanstvo uči poleg pravic tudi dolžnosti in glede ne samo na posameznika, ampak tudi na splošni blagor.

V teh mislih praznujemo danes prvi majnik!

Brencelj.

Surovi Kästner.

Slavni matematik Abraham Gottlieb Kästner (1719-1800) je bil znan po svojih surovih a odkritosrčnih odgovorih. Neki gospod je dolgo časa govoril vanj, a Kästner mu ni odgovoril. Gospod ga vpraša: »Morebiti Vas s svojim govorenjem nadlegujem, gospod profesor?«

»Prav nič, kar nadaljujte; saj vidite, da ne poslušam.«

V Lipskem je vprašal mladega barona, ki ni nič delal in samo premoženje svojih starišev zapravljaj: »Oprostite, gospod, kaj pa pravzaprav delate?«

Mladenič se je ponosno našopiril in rekel: »Privatiziram.«

»To pa moj Koder tudi zna«, mu je odgovoril Kästner in mu je obrnil hrbet.

Kmalu potem, ko so ga bili poklicali na univerzo v Göttingen, je bila dragocena zbirka mineralij na univerzi občutno okradena; knjižničar je bil precej kriv, ker ni dosti pazil. Ves prestrašen je letel h Kästnerju, mu potražil svojo nesrečo in ga vprašal: »Kaj za Boga naj vendar napravim s praznim ovojem, v katerem je bila ona dragocena srebrna rudnina?«

»To je pač lahko,« odgovori Kästner, »vtaknite noter nos, ki vam ga bo dala vlada.«

Isti domislek.

Komponist Edvard Grieg je šel nekoč s prijateljem Frants Beyer - jem v majhnem čolnu ribe lovit. Naenkrat pride Griegu lepa glasbena snov na misel in takoj zapiše to na listek papirja. Listek položi na klop poleg sebe, veter pa odnese listek v vodo ne da bi bil Grieg kaj opazil. Prijatelj potegne listek naskrivaj iz vode, ga prebere in dene v žep. Brž nato pa začne živžgati novo melodijo.

Grieg prebledi in reče: »Kaj je pa to?«

»O, samo neka misel, ki mi gre pravkar po glavi.«

»Za vruga vendar«, zavpije Grieg, »jaz sem imel ravnokar isto misel!«

Mir in vojska.

V burski vojski sta ležala dva angleška vojaka v zasedi in sta se menila. Na Angleškem je bila pred svetovno vojsko vojaška služba prostovoljna in plačana. Pa vpraša vojak svojega tovariša:

»Zakaj si pa pravzaprav šel k vojakom?«

»Nimam žene in imam rad vojsko.«

»Vidiš, pri meni je pa ravno narobe. Jaz sem pa imel ženo doma, a imam rad mir!« dr. — r. —

Socialen drobiž.

Grozna nesreča v Budim Pešti. V budimpeštanski tvornici gumbov tvrdke Willner & Schneller, v kateri je bilo zaposlenih 40 delavcev, je električen kratek stik povzročil eksplozijo, ki je povzročila smrt 15. delavcem.

Podržavljenje poštinih uradov. V Belgradu namepravajo vse poštne urade podržaviti.

Stavbna akcija v Ogrski. Madžarska vlada namepravajo najeti posojilo 5.000.000 z namenom, da se bodo gradile stanovanjske hiše.

Prosveta.

Erjavec Fran: Slovenci. Zemljepisni, zgodovinski, politični, kulturni, gospodarski in socialni pregled. — Te dni izide pod gornjim naslovom knjiga, na katero opozarjamo vse svoje bralce. O knjigi poročamo v kratkem obširnejše.

Zadružništvo.

Prvi majnik, praznik delavskega konsumarstva.

Prvi majnik ni samo praznik dela in praznik delavskih mas, prvi majnik je tudi praznik delavskih organizacij, strokovnih in pa gospodarskih, praznik delavskih konsumnih društev. Zato se nam zdi primerno, da v majniški številki »Pravice« še enkrat opozorimo na vodilne misli konsumarstva.

Delavsko konsumno zadružništvo izvaja načelo, da naj delo dobi pravično plačilo. Delavsko konsumno zadružništvo pobija liberalno načelo, da je kapital gospodar, delo pa samo najemnik.

Pri konsumnem društvu ostvarje dobiček oni, ki pri njem kupujejo. Čim v večji meri krije vsak član društva vse svoje potrebščine z nakupi pri svojem konsumnem društvu, do tem večjega dobička pripomore ravno s tem društvu. Vam je že znano, vpoštevajo po načelih ročdalskih pionirjev konsumna društva to dejstvo. Ona delijo čisti dobiček sorazmerno temu, kolikor je član z društvom posloval, ne pa kolikor deležev ima vplačanih, kolikor kapitala je vložil.

Vsled tega je pri konsumnem društvu kapital le najemnik, ne pa gospodar. Gospodar v konsumnem društvu pa je oni, ki je s svojimi nakupi, s svojim poslovanjem do dobička pripomogel, to je član - odjemalec.

To stališče je ravno nasprotno stališču kapitalističnih družb, zlasti akcijskih družb. Pri teh družbah je kapital neomejeni gospodar, ki ima edini pravico do dobička. Kapital ima edino in prvo besedo pri vodstvu podjetja in pride edini v poštev pri delitvi dobička. Delo je samo najemnik in kapitalistična družba ga plača toliko, da more živeti, velikokrat pa niti toliko ne. Gotovo pa višina dobička, ki ga je podjetje napravilo in pri katerem ima po pravilnem naziranju vendar ravno delo velike zasluge in bi vsled tega moralo tudi imeti velik delež, ni merodajna za plače. Višina dobička vpliva pač na višino dividende. Delničarji, ki se celo leto niti najmanj niso zanimali za podjetje, se pač zelo zanimajo za podjetje tedaj, ko se gre za to, da se določi in izplača dividenda. Še bolj kot delavci seveda se pa za dobiček zanimajo in si pripisujejo tudi zasluge upravni svetniki, ravnatelji, podravatelji, in prokuristi družbe.

Konsumna društva nastopajo temu nasproti s pravičnim stališčem, da je delo gospodar, kapital pa le najemnik. Zato najemniku - kapitalu plačajo gotovo obrestno mero, dobiček pa razdelijo onim, ki so s svojim nakupovanjem pri konsumnem društvu k dobičku pripomogli oziroma ga ustvarili.

Ker se po načelih delavskega konsumarstva dobiček vrača onim, ki so ga pri svojih nakupih plačali, s tem prav za prav konsumna društva dobiček odklanjajo, se sploh dobičku odrekajo. Konsumna društva torej niso kakor druga podjetja, radi tega, da se enim odvzema in daje drugim, da se na enih zasluži in da drugi zaslužijo sami. Konsumna društva niso pridobitna podjetja, s kakršnimi edino ima posla kapitalistično gospodarstvo. Konsumna društva so organizacije delavca za skupno nakupovanje življenjskih potrebščin, so organizacije delavske vzajemnosti in samopomoči.

S tem, da konsumna društva odstranjajo dobiček, se približujejo idealnemu stališču, da naj se vsako blago prodaja po ceni proizvodstva. Kolikor je blago v resnici stalo, toliko naj se zanj plača. Sicer je bil idealnim ekonom liberalne šole pred očmi isti cilj, ako bi se v življenju načelo popolne svobodne konkurence moglo izvajati. Toda teorija je eno, praksa pa je drugo. Popolna idealna konkurenca kapitalističnih podjetij se je v praksi prevrgla v stotine raznovrstnih monopolov najrazličnejših oblik, stvarnih in pravnih. Med temi monopoli prvi in najvažnejši pa je ta, da ima v rokah kapital, da poseduje sredstva proizvodstva le mala peščica ljudi, dočim so široke mase delavcev brez kapitala, brez sredstev proizvodstva. To je v resnici največji stvarni realni monopol, ki idealno popolno konkurenco že s prvega početka onemogočuje. Kako naj v proizvodstvu konkurirajo široke delavske mase, če pa nimajo kapitala? V konsumnih društvih, ki hočejo združiti najširše sloje delavstva, pa sodeluje z ozirom na nizki delež lahko vsak delavec. Vsak lahko postane deležen dobička in to v tem večji meri, v čim večji meri drži zadružni zvestobo in disciplino in se za nakupovanje vseh potrebščin poslužuje svojega konsuma.

Naj nas praznik delavskega zadružništva zopet spomni na to, kako važno vlogo imajo za delavca konsumna društva, kako si delavci lahko s konsumnimi društvi ustvarimo pogoje za človeka vredno življenje, za gnotni in moralni napredek delavstva. Pot k temu pa je zadružna zavest, izvrševanje zadružne zvestobe v vsem.

Nabirajte za tiskovni sklad „Pravice“!

Politika je boj.

Navadno pravimo, da je politika skrb in delovanje za splošno blagostanje. To se lepo sliši, v resnici pa je znota, ali milejše rečeno, navadna fraza brez vsebine, kakršnih kroži v našem javnem življenju vse polno.

Skrb za splošno blagostanje? Kje pa to skrb opazamo. Mar jo kažejo kapitalistični krogi, ki vladajo danes drugod in pri nas? Mar posega industrijec, trgovec, obrtnik ali kmet v politiko, ker mu je briga za splošno dobrobit? Mar se končno delavec podaja v gospodarske in politične boje, gnan od stremljenja pripomoči, kolikor se da k temu, da se bo vsem ljudem kar najboljše godilo.

Ne. Ne eden ne drugi izmed navedenih stanov ne misli v politiki bogve koliko na druge, marveč skrbi v prvi vrsti le zase. Politika bi sicer morala v resnici pomeniti skrb in delovanje za splošno blagostanje, toda dejansko je le boj, žalibog največkrat brezobziren boj stanov in slojev za njihove lastne koristi.

Nočem reči, da bi se v tem boju nikdar nihče ne mogel ozirati tudi na resnične potrebe in upravičene koristi drugih stanov. Zares uvideven in pošten, ne samo po besedi, marveč tudi v dejanju krščanski podjetnik n. pr. je lahko nasproti svojim delavcem in uslužbencem bolj pravičen in odjelnjiv ter jim rajši da, ali prizna, kar jim gre, kot popolnoma brezobziren, sebičnega materialističnega duha čisto prežet kapitalist. Toda taka iz resničnega krščanstva izvirajoča pravičnost in uvidevnost je le redka in še tam, kjer jo najdemo ima dokaj ozke meje. Vsakdo je sam sebi najbližji, vsakdo skrbi najprej zase in šele tedaj, če je sebi zagotovil vsaj približno dobro življenje, misli morda tudi na druge ter je pripravljen upoštevati tudi njihove interese in koristi.

Ker pa je življenje vobče boj za obstanek, ker so le redko sejani ljudje, katerim ni treba skrbeti za vsakdanji kruh, je tudi le malo takih, ki bi sploh mislili na to, da se jim je treba v medsebojnem boju za obstanek držati pravičnih meja. Pa tudi v dobri veri in najboljšem prepričanju, da se bori za pravično stvar, da zahteva samo, kar je povsaj praviči njegovo, gre človek pogosto predalet in se postavi na pristransko krivično stališče.

To se zlasti odkrito in očito pokaže, kadar nastopijo slabi in težki časi, kakršne preživljamo ravno mi sedaj. Petletno uničevanje tekom vojne, namesto produktivnega dela in gospodarskega napredka, je imelo nujno za posledico vsesplošno pomanjkanje najvažnejših življenjskih potrebščin. Nastalo je vprašanje, kdo naj utрпи to škodo, kdo naj si pritrjuje, da se ta primanjkljaj polagoma nadomesti. Naravno, prvično in samo po sebi razumljivo bi bilo, da vsi, največ pa tisti, ki bi to najlažje in brez občutne škode prenesli, to je bogati in premožni sloji.

Toda kaj vidimo? O kaki pravični ali vsaj enakomerni porazdelitvi splošnih družabnih bremen na vse

stanove in sloje ni niti govora. Kdor je mogel, poedinec in celj stanovi so prevladali svoj dolg na druge ter izkoristili, če se je le dalo neurejene razmere brezobzirno sebi v prid in korist. Kdor je bil umel v tem času splošne bede svoj položaj izboljšati ter obogatiti, je smatral, da je tudi upravičen do storiti. Dobičkarstvo in oduševstvo se je razpaslo do bojne višine.

Vsa revščina in vse pomanjkanje, ki je neizogibna posledica dolgotrajne vojne se je zaradi tega nakopičila in nagromadila pri ljudeh, ki nimajo svojega premoženja, marveč so navezani na svoj zaslužek. Kdor je imel blago, se je lahko uspešno branil prevzeti nase pravični delež družabnega dolga — zahteval je enostavno za svoje blago toliko višjo ceno — kdor pa je bil primoran vse svoje potrebščine kupovati, je moral, če je hotel živeti, plačevati zahtevane vsote in ko mu je denarja zmanjkalo, omejiti svoj konsum. Tako morajo danes ravno tisti, ki nimajo nič svojega, ki žive, kakor pravimo, iz rok v usta, pritrjavati si na vseh koncih in krajih, da polagoma prihranijo in odplačajo, kar je družba tekom dolge vojne in tudi še po nji preveč porabila.

Ali pa se temu ne da odpomoči? Ali nam politika, ki naj bi pomenila — kakor smo rekli — skrb in delovanje na splošno blagostanje ne nudi zdravila, da se to zboljša in popravi?

Gotovo bi ga morala nuditi. Toda v politiki odločuje mož. Tisti pa, ki jo imajo nočejo pristati in ne bodo nikdar prostovoljno pristali na to, da se njihov položaj poslabša, da bi samj plačevali, kar plačujejo sedaj drugim namesto njih.

Sklicevati se tu na pravičnost, poštenje, in uvidevnost bi bilo prazno. Zaman bi se trudil, kdor bi hotel sedaj vladujočim in odločujočim krogom dopovedati, da delajo s svojo politiko večini našega najrevnejšega delovnega ljudstva krivično, da mu takorekoč kradejo, oziroma ropajo iz žepa težko prislužene novce, ki bi morda komaj, komaj zadoščali za burno življenje, največkrat pa niti za to ne. Kdor bi se upal razjasniti in dopovedati gotovim stanovom, da so davki, ki jih plačujejo za kritje javnih bremen, kljub visokim številkam razmeroma še vedno prenizki in da morajo ravno zaradi tega drugi stanovi predvsem javni uradniki in nekatere vrste delavstva trpeti največje pomanjkanje. In če bi hotel kdo dokazovati, da ni in ne more biti socialno pravično, ako si kak stan v dobi splošnega pomanjkanja in splošne bede znatno zboljša svoj položaj seveda kolikor se mu ni morda prej krivično slabo godilo, ali ne bi naletel na gluha ušesa. In vendar je to tako jasno, da ne potrebuje nobenega posebnega dokaza.

Kaj sledi iz tega? Politika je boj. Kdor hoče v tem boju svoje pravice uveljaviti in izvojevati, mora imeti za to potrebno moč. Brez moči ni zmage, tudi v pravičnih zahtevah ne.

Dr. A. Gosar.

Francé Žužek:

In sedaj?

Tovariši! — Mislim, da za prvi maj ni nič prikladnejšega, kakor odkrita beseda, povedana vsemu delavstvu.

Ko so bivši socialistični voditelji za ceno sumljive vladne milosti prodali delavstvo kapitalističnim izkoriščevalcem, sem bil žalosten. Ko sem prebiral Bernotov »Naprej« in Anton Podbevškove bolesto pisane kulturno-bojne profanatične članke, mi je silila roka v pest. In ko so se voditelji delavstva razbili v nebriji socialistično-komunističnih frakcij, sem se vprašal: Kako je to mogoče? Ali so ti ljudje sploh delavski voditelji, ali plačanci buržuazije, ki imajo eno samo nalogo: razbiti delavstvo in ga prepustiti vetrom?!

Ko se je tvorila za ljubljanske občinske volitve »Zveza delovnega ljudstva« in nasékala centralistično-kapitalistično »napredno« — demokratsko kliko, se je tega razveselila celokupna slovenska delavska javnost. In še posebno, ker je v viharini bitki dobro organizirane armade ljubljanskega delovnega ljudstva dne 3. XII. 1922 bila za vse večne čase potolčena Narodna socialistična stranka, ki ni bila nikdar ne narodna, ne socialistična, marveč pobeljen grob hinavske buržuazije. Kajti pod

vtisom zveze NSS z izrazitimi predstavitelji slovenske kapitalistične bankokracije se je ta prevarantska stranka po ljubljanskih občinskih volitvah tudi na deželi razlezla. Dovolj veselo dejstvo za delavstvo, ki se končno mora otresti vseh spekulativnih varuhov.

Ko so ostala vsa naša tako iskrena prizadevanja za otvoritev Zevze delovnega ljudstva za skupščinske volitve v Ljubljani zastoj in ko smo dobili pričakovanih 2814 glasov, so bila naša čustva deljena: Kam so gledali voditelji SSDL, kaj so mislili ljudje, ki so hoteli razbiti s svojim pokretašem na čelu naš unionski shod? Ali se tako vodi boj »vseh ponižanih in razžaljenih« zoper kapitalizem in njega izrodke?! Na drugi strani pa smo s ponosom zrli na ljubljansko armado naših ljudi in na svojo organizacijo, ki je v razmeroma kratkem času tako natančno pregledala in preštela svoje sposobne bojovníke. Kajti števila 2814 so se ljubljanski buržuji silno prestrašili, dobro vedoč, da je ta svota naš stalni kader, pod katerega padli ne bomo, marveč bo ta strnjena armada šla združeni, od oblasti podpirani in zaščiteni buržuaziji vedno bolj na tilnik.

In končno: Ko smo po volitvah 18. marca videli, da so bile tepene vse laži-socialistične stranke in da je med poraženimi ostala najjačja SSDL, smo bili veseli, misleč, da bo ta nova stranka zbrala pod svojim pra-

porjem vendarle enkrat enotno vse tiste delavce, ki s svetovno-nazornega stališča ne morejo korakati pod krščansko egido. Mislili smo si, da so zdaj Kristani, Bernotje, Podbevški, Koreni, Nachtigalli, Stefanoviči in drugi podobni tiči med delavstvom izključeni. Mislili smo si, da bomo zdaj s SSDL v gospodarskih vprašanjih lažje kooperirali, kakor s prejšnjimi številnimi frakcijami.

A motili smo se. Poleg SSDL se je zadnji čas osnovala NDPS. — Nezavisna delavska proletarska stranka pod vodstvom dr. Lemeža s tovariši, stranka, ki je takoj ob rojstvu skočila v lase SSDL in pa klerikalcem.

Tako! Mi sami smo dopovedali vsem vplivnejšim tovarišem nasprotnih političnih delavskih struj, naj bodo pametni in naj stvorijo enotno politično organizacijo ter naj se ne cepijo kakor alge ob pomladanskem dežju. V našem strankarskem interesu bi bilo, da se cepijo čimbolj. Ali splošnega stališča obnemoglega proletariata so take cepitve silno škodljive in vse obsodbe vredne. In ker nam je za rešitev proletarijata, ker imamo tudi politično organizacijo, ki ni sama sebi namen, marveč, je tu radi proletariata, smo učili svoje politične nasprotnike in jih pozivali k razsodnosti.

Naš glas pa je ostal glas vpijočega v puščavi. Onj se cepijo. Cepijo se danes in se bodo cepili jutri.

Delavstvo je videlo Kristane, Bernote, Podbevške, Korene, Nachtigalle, Stefanoviče in druge. Vsi ti so proletarske vrste cepili in deloma zapustili, predsedavši za dobro nagrado — v — radikale. Ti ljudje danes proletarskih vrst cepiti ne morejo. Našli pa so se drugi, ki jim gre ta posel dobro od rok. In še tretji in četrti se bodo našli. Toda ali delavstvo sedaj ne bo izspregledalo? Sedaj, ko je zadnji čas, sedaj ko je jasno razvidno, kje je program, kje je cilj in kje je prava pot do tega cilja?

Da! Tovariši! In sedaj je ni druge rešitve: Vse slovensko ljudstvo, ki se pretežno živi od osebnega dela svojih rok in svojega uma mora brez odloga v krščansko strokovno in v krščansko delavsko politično organizacijo! Čim prej, tem bolje. Druge poti je ni.

In ko bodo vrste krščanske delavske organizacije strnjene, potem šele se bo približal tisti čas, ko bo delavec enak med enakimi, ko bo imel veselo oko, na ustnih rdeč nasmev, a v srcu in duši večno cvetoči maj-O, naj bi kmalu prišel ta čas!

Dr. I.

Jetika - socialna bolezen.

Pljučna jetika spada med takomenovane »ljudske bolezni«, kakor n. pr. še spolne bolezni in alkoholizem, ker je v zelo ozki zvezi s socialnimi razmerami. Po vselj pravici nosi jetika ime proletarska bolezen, ker ima med najnižjimi in najbednejšimi sloji prebivalstva najbogatejšo setev in žetev. Vendar so vzroki pojavljanja jetike zelo zamotani. Socialne razmere niso direktno vzrok jetike, ker tudi v slabih socialnih razmerah se jetike moremo ubraniti, če manjkata dva odločujoča faktorja: vire nalezaja in manj vredno telo. Manj vredno je telo tedaj, če je prsni koš ozek ali ukrivljen in kot tak prirojen, po stariših podedovan, ali pa če je telo splošno krnjavo, posebno vsled nezadostne hrane v letih razvoja. Razumljivo je, da se bacil jetike preje in laže ugnjezdji v slabo razvitem kot v močnem in zdravem telesu. Dejstvo, da se večina oseb ne nalezje jetike, tudi če so stalno skupaj z jetičarji in torej stalno nalezenujo izpostavljeni, kaže na to, da mora biti poleg možnosti nalezaja še kaj drugega, bolezen pojavi in to je posebna naklonjenost telesa za jetiko. Zakaj se bacil jetike v enih pljučih rajše ugnjezdji kot v drugih pod dozdevno enakimi okolnostmi, ni še pojasnjeno. Vsekako bo tukaj odločilno, da pljuča v ozkem in visokem košu ne morejo prav delovati.

Eno, kar dela jetiko tako strašno je to, da končuje je v veliki večini s smrtjo. Poveča pa se še v socialnem pogledu vpliv jetike s tem, da oropa skozi dolgo vrsto let velikansko množico ljudi njihovih delazmožnosti, prostosti, veselja do življenja, predno jih uniči. Vsled tega dolgotrajnega poteka bolezni dosežejo jetičarji čisto starost godno za ženitev in se tudi oženijo oziroma omože. In to dejstvo vpliva pogubonosno na razvoj potomstva. Otroci iz takega zakona se sicer ne narode jetični, kar kor bi se morda pričakovalo, temveč z manjvredno telesno konstitucijo, n. pr. imajo dolg in ozek prsni koš. Ni čudno, da se taki telesno manjvredni otroci živčijo pri-

Ada Negri. — dr. Jan. Ev. Krek.

Delavec.

Krog mene se mesto buči iz noči,
ko zora po vsходу se spenja,
— to delavno mesto, ki vse nas redi —
orjaška dela pričjenja.

Skrivnostno, pa jasno doni in šumi,
vaľujejo zvoki v višine:
škríp duri, žvižg vlakov v ozračje kipi,
zamolklo ropočejo šine.

Mogočno življenje in strastno igra;
na tisoče sil tu prodira
na delo, ki kruha in zdravja nam da,
in jadra prot vetru upira.

Vse svetlo je, trese se vse in smeji
ob jutranje zarje veličju,
krilato vse, — radost in nada žari,
odseva na vsakem obličju.

Tu srečam ga. Silen je; lice bledó,
zamišljen gre k trudem prihodnjim;
ponosno in smelo dvigne glavó
nad bronastim vratom svobodnim.

Ta tilnik kot bivolov! Goljat krog pleč!
oko in beseda pekoča!
V teh žilah življenja je ogenj plamteč,
pogum in ljubezen je vroča.

Tako kot zmagavcu mu stopnja zveni,
ko dalje koraka v svetlobi.
To knez je, — tako moje srce veli, —
ki v boj proti pekla gre zlobi.

Podjarmljat gre v burni delavnični šum
pošasti duše ognjene,
ki kremplje in kljune dal ljudski jim um
in mišice trde, jeklene.

Ne teče li v njem nam studenec moči,
ki čas poživi nam rumeni?
Rumen je in medel, ker nima krvi,
— sesajo jo grehi storjeni. —

Sladko je, družici ljubiti srčno
in v hramu rodbinske sreče
z odkrito ga čakati, vljudno željo,
kot čaka ljubezen drhteče;

sladko je prejeti poljub njegov,
ki v znoju bori se in dela,
kot lilija bela sredi vrtoč,
ko poljublja jo zlata čebela.

V ljubezni udani mu sinčka rodi,
ki v njem so očetove sile;
vanj nade vložil, vse želje in slasti
te dobe propadle in gnile!

Zasanja, da čist in nevzlomen rod
v tem sinčku se nadaljuje,
ki v jasnih mu dneh je določena pot,
ki v svobodi kdaj zacaruje.

Iz sužnjosti rešen ta zarod bo pel,
žel žetve svobode zavedne,
katere rodil sred objokanih del
z osrčja, s krvi je pradedne.

jetičnih stariših hitro nalezejo bolezenske kali. Smemo torej reči, da od jetičnih starišev izhajajo tudi jetični otroci.

Ugoden vpliv na razvoj pljučne jetike in včasih celo ozdravljenje dajejo **zdravilišča za jetičarje** s primereno, dobro in tečno hrano. To izkustvo so dobili zdravniki iz opazovanja na premožnih ljudeh, ki so imeli jetiko, pa so si z dobro in tečno hrano, kopanjem, solnjenjem in sploh bivanjem v dragih zdraviliških stanje boleznij izboljšali ali celo pridobili zdravje. Vsakdo si seveda ni mogel privoščiti tega dragega načina zdravljenja. Začel se je pokret po ljudskih zdraviliških in v mnogih državah so v tem oziru dosegli že lepe uspehe.

O delovanju protituberkuloznih dispensarjev, smo že razpravljali. V mnogih državah je dandanes za neizmerno jetičarje dobro preskrbljeno in je možno njihovo trpljenje zelo omiliti in na potek bolezni ugodno vplivati, saj je vsak bolnik natančno poučen o nevarnosti razširjanja bolezni s kašljanjem in pljuvanjem, ve, kaj sme delati, kaj ne, kako mora stanovati, da obvaruje svoje sostovalce pred naleženjem in se po vsem tem tudi ravna. Dobiva tudi tečno hrano, če ne v zdraviliških, pa doma. Nevarnost, da bi tako poučeni jetičarji razširjali bolezen dalje, je na najmanjšo mero zmanjšana.

Ko bo to tudi pri nas, ne bo umiralo letno 60 tisoč ljudi za jetiko.

Prometna zveza.

Delavski praznik — 1. maj. O, kako smo se ga včasih veselili. To so bili zlati predvojni časi, ko si je delavec smel privoščiti v letu en dan za odpočitek in razvedrilo. A, danes je to vse drugače. Tareta nas skrbi za naš boren obstoj in strah pred bodočnostjo. Zamrl je v naših dušah čut za vso lepoto narave, ki prihaja z tem dnevom v deželo. Če smo se enkrat veselili oživele narave, smemo danes le še vzdihovati: kedaj neki bo oživelo spoznanje, da je tudi delavec — duševni in manualni — človek iz krvi in mesa, ki bi rad jedel, se rad oblačil, rad pošteno stanoval in družino vzgojeval. Železničarji pač nismo mogli biti veliko deležni praznovanja 1. maja, to nam je zabranjevala službena dolžnost. Našemu veselju pa smo dali duška s tem, da smo okrasili vlake z zelenjem, trakovi in zastavami. Kaj pa naj storimo danes vspricho vladajočih razmer? Naš odgovor na to bi se glasil, da opremimo vlake z žalnimi zastavami, da bo svet zvedel, da so vsi naši upi, da se i nam kedaj povrne spomlad, splavali v nedogledne višave, da morda padejo zopet kot smrtna rosa na nas nazaj. Žalostno je, da smo primorani pozdraviti naš praznik s takimi čutili, a še bolj žalostno je, da ga ni več človeka, ki bi nas hotel slišati, nam hotel pomagati in nas rešil pogina. Kapital, ki nas tišči ob tla, ima za naše obupne klice zamašena ušesa in kremenito srce. Toda kako dolgo še? Pijavke naj si zapomnijo, da čas obračuna ni več daleč. In ta obračun bo neizprosno. Kakor listja in cvetja ne more zadržati nobena sila, tako bo tudi ljudska nevolja izbruhnila in svetu povedala: Dovolj je bilo!

Tovariši! Prvi maj boste najlepše počastili s tem, da pripeljete vsak najmanj enega člana v naše vrste.

Kmalo bomo tam. Na južni železnici v centralistično vladani kraljevini SHS smo opazili, da opravljajo prometni uradniki v civilnih oblekah raznovrstnega kroja ter z različnimi čepicami in klobuki na glavi svojo službo. To pa ni morda kak šport, temveč je to bridka resnica, da si nihče več uniforme kupiti ne more. Kako neki, ako prometni uradnik ne zasluži celi mesec toliko, kolikor porabi. To je zadnja etapa, katere se delavoljno uradništvo še poslužuje, da pomaga milijonarskim izvoznikom do »poštenega« zasluzka. Temu mora slediti paradiška obleka, v kateri pa res ne bo mogel nikdo službe delati. Naravno je torej, da se bodo nekega lepega dne ustavila kolesa strpjev in vozov, potniki bodo hodili peš, izvoznikar boš primoran pustiti blago uživati tistemu, ki ga je pridelal, uvoznikar pa boš pustil luksuz, pomeranče in drugo šaro onim, ki imajo boljšo valuto, nego mi. Ko bo vse to izvedeno, tedaj bomo pa lahko rekli, da je država »dobro urejena«.

Ravnateljstvo drž. žel. v Zagrebu in južne železnice v Ljubljani. Delavec neke ljubljanske tovarne, ki glede delavskih plač ne stoji na najboljšem glasu, nam je kazal izplačilni listek zadnje sobote. Za 6 delovnih dni je prejel nekaj nad 1800.— To znese na mesec nad

K 8000.— Radi mu jih privoščimo, mož saj ve, zakaj živi in dela. Naslovljeni ravnateljstvu bi pa v ljudno prosili, naj pregledata svoje račune in ugotovita, koliko njunih uslužbencev in delavcev doseže to višino prejemkov.

Tovariši! Razširjajte vaše glasilo »Pravico«, čitate jo pa pazljivo tudi sami in skrbite za naš predal z dopisi!

Dve železniški nesreči. Iz Trsta na Dunaj vozeči potniški vlak št. 34 sta zadeli v noči od 22. na 23. aprila t. l. kar dve nezgodi. Prvič je zavozil vlak v Postojni na skupino naloženih tovornih voz in jih razdjal. Škoda na blagu je velika. Govori se tudi o človeških žrtvah, toda natančnih poročil ni. Drugič je zavozil isti vlak na Savi pri Litiji v tovorni vlak s praznimi vagoni, od katerih je nekaj razbil. Človeških žrtev razen nekaj umrlih straha ni bilo. Strojvodja osebnega in sklepni sprevodnik tovornega vlaka sta storila v polni meri svoje dolžnost, da preprečita nesrečo, a posrečilo se jima je le delno, ker so bile tračnice mokre, vsled česar ni bilo mogoče osebnega vlaka pravočasno ustaviti. Značilno je, da je neki meščanski dnevnik takoj namignil, da je to pričetek sabotaže, ki jo nameravajo železničarji uvesti v svojem obupu. Tega se pač nikomur ni treba bati, da bi železničarji s takimi nevarnimi eksperimenti zapravljali simpatije javnosti. Železničarji in javni nameščenci bomo nastopili odločno, odkrito in dostojno. Če se pa govori o sabotaži, tedaj jo je iskati v tistih krogih, ki so naš obupen položaj povzročili s tem, da si iz nas naravnost norce brijejo.

Pri šefu obratnega ravnateljstva juž. žel. se je oglašala mnogobrojna deputacija mladih, izstradanih in razcapanih prometnikov — uradnikov, poduradnikov in pripravnikov s proge, da mu obrazlože železničarski resni gospodarski položaj. Diplomatično ljubeznjivo so bili sprejeti, diplomatsko potrpežljivo poslušani in — zopet odslovljeni. Gospod šef je deputante za začudenjem poslušal, ker je bil baje dosedaj trdno uverjen, da se vsem njegovim podložnikom cedi med in mleko. Tolažil jih je, naj voljno vztrajajo do pogina, ker za nezmožni režim umreti je častno. Kdor vzdrži do zadnjega, se pokopje s petjem in godbo. Kogar pa le ne bi bilo mogoče ugonobiti, ta lahko postane potujoči centralni nadzornik, da si lahko na ta ali oni način »pomore«. Deputacija je odšla kislih obrazov.

To si zapomnimo! V Srbiji odpade na vsako glavo prebivalstva Din. 27,84, v Sloveniji pa Din. 62,19 davkov. Na vžitinskih davkih je država ubrala v zadnjih petih mesecih minulega leta Din. 226 milijonov, za pristojbine in kolke pa Din. 186 milijonov. Ko bomo več takih podatkov zbrali, tedaj nam bo postalo jasno, od kod izvira draginja in naš gospodarski propad. Pa porodica še vedno »nema pare« za naše najnujnejše potrebe.

Pojasnilo. Večina železničarjev je mnenja, da je izenačenje draginjskih doklad, ki smo je pravkar doživeli, smatrati za regulacijo in da je sedaj zadeva odložena z dnevnega reda. To izenačenje je imelo edino leta namen, da sta se odpravila zadnja dva krajevna razreda, ker so v Srbiji obstojali že doslej samo le tri krajevni razredi, kakor tudi stanarinska doklada uradnikom. — Boj za pravično regulacijo draginjskih doklad pa traja naprej v skupni fronti sporazumljenih železniških organizacij. Da si izvojujemo čimprejšnjega zmago, je neohodno potrebno, da ima akcijski odbor za seboj vso železničarsko maso organizirano v trdno vrsto. Nujna potreba je torej, da bodi vsak železničar organiziran, pa ne samo na papirju: biti mora trden in prepričan član. Mevžarji pa, katere je treba vedno in vedno božati in opominjati, so v veliki meri sokrivni našega današnjega položaja.

Vojna posojila. Vsakomur mora biti še v spominu, s kakimi ciganskimi triki je molzla rajna Avstrija svoje podanike z vojnimi posojili. Nikjer pod milim nebom ni bil človek varen pred nevarnimi priganjaci in agenti, ki so si s tem služili »zlate zasluzne s kronami in meči«. Vojak v strelskem jarku umirajoč, je dobil dopust le, ako se je zavezal, da podpiše doma gotovo svoto vojnega posojila. Zadolževali so se reveži, da so napolnjevali zmajevo žrelo in smeli enkrat med svoje. Tudi nam železničarjem se ni godilo boljše. Priganjani smo bili od vseh strani za podpisovanje. Nekateri načelniki so naravnost noreli z agitacijo za podpisovanje vojnih posojil. Vodili so natančne evidence uslužbencev, o katerih je bilo znano, da znajo s svojim borim zaslužkom gospodariti, samo, da jih spravijo ob njihove prihranke ali pa stavijo vojski na razpolago kot lahko pogrešljive. In

taki ljudje so danes naši najboljši državotvorci — v svojo korist. Prišel je preobrat in z njim druga smer štrebarstva. Poprejšni najzvestejši Avstrijci so postali namah goreči Jugoslovani: polastili so se najmastnejših prestolov, raz katerih nam danes dele do grla znane dobrote. Za preobratom so prišla mirovna pogajanja, na katerih je bilo sklenjeno, da se naj mi Jugoslovani za vojna posojila obrišejo pod nosom. Vsi poprejšni goreči zagovorniki sigurnosti vojnih posojil — osebe in časopisje — so utihnil, kakor žabe pod ledom, masa bednih pa je bila oskubljena za par krvavo prisluženih in pristradanih milijard kronic. Vlada je bila seveda vesela tega sklepa mirovne komisije in se nam sedaj izkazuje hvaležno z davki, taksami, trošarinami itd. Čehoslovaška je vojna posojila svojim podanikom izplačala, zato pa njena krona danes na denarnem trgu vseeno več pomeni, kakor pa naš razcefran popir. Dolarje smo dobili, vole, koštrune stroje in vagone, a od vsega tega imamo le vedno večjo siromaštvo. Ob izmenjavi denarja so nam ugrabili 20%: kedaj dobimo te nazaj? Gospodje ljudski zastopniki, mnogo dela Vas še čaka, ne tratite časa z neplodnimi preklarijami.

Čevlje kupujte z znakom »Peko« tovarn Peter Kozina & Ko., ker so ti priznani najboljši. Glavna zaloge Ljubljana Breg 20, na drobno Aleksandrova cesta 1.

Med brati in sestrami.

D. M. v Polju. Tukajšnja skupina proslavi svoj praznik 1. maja takole: Ob 9. uri sv. maša, pri kateri poje društveni pevski zbor. Po sv. maši gremo z godbo na vrt pred Ljudski dom, kjer bo veliko zborovanje (shod).

Mednarodna Zveza krščanskih rudarjev. Letošnji kongres krščanskih rudarjev v Belgiji se vrši dne 29—30. aprila t. l. v Bruslju.

Tržič. 1. maja dan bo praznovalo tržiško kršč. soc. delavstvo po sledečem sporedu: Ob devetih bo sv. maša z govorom pri sv. Jožefu ob ugodnem vremenu, ob neugodnem vremenu pa bo sv. maša v farni cerkvi. Med ugodno poje moški zbor. Po sv. maši se vrši shod ob ugodnem vremenu pri sv. Jožefu, ob slabem pa v dvorani »Našega doma«. — Orjuna v Tržiču kaže svojo moč v pretepaštvu. Lotilj so se v noči 15. na 16. aprila v gostilni pri Jegliču nekaj nemških monterjev, kateri stavijo nove stroje v predilnici, kateri pa so te junake baje celo predsednika dobro premikastili.

Inserirajte v „PRAVICI“!

Protestni shodi.

Kot smo že v predzadnji »Pravici« objavili, da se bodo vršili protestni shodi, poročamo da so se do sedaj izvršili naslednji:

Dev. M. v Polju. Predzadnje nedeljo dne 25. t. m. se je vršil pri nas protestni shod, na katerem smo povdarjali naše stališče z ozirom na prizadevanje pridobitnih krogov glede na pravilnike k zakonu o zaščiti delavcev. Poročal je tov. Cvikelj, na kar se je sprejela resolucija, ki povdarja, da ne prosimo in ne zahtevamo, temveč pribijemo, da morajo biti pravilniki v skladu z zakonom in da se bojno ravnali po njih samo v toliko, v kolikor se bodo le ti skladali z zakonom.

Jesenice. V nedeljo, dne 22. t. m. se je vršil protestni shod kot protiakcija akciji, ki jo je započela zveza industrijalcev S. H. S. v Osijeku. Poročal je tov. Cvikelj. Sprejela se je resolucija, s katero krščansko socialno delavstvo povdara svoje stališče proti nameri kapitala kakor z ozirom na pravilnike k zakonu o zaščiti delavcev. Nadalje se je obravnavalo o neugodnem zavarovanju in se je sklenilo tudi v tem pogledu napraviti odločne korake pri Osrednjem uradu v Zagrebu, da se uredi izplačevanje rent tudi pri delavstvu, ki ima bratovske skladišče.

Na shodu je bilo opaziti, da rastemo v zavesti in strokovni organizacijski dožnosti. Skupina je napravila sklep, da je »Pravica« obligatna za vse članstvo skupine.

Tovariši in tovarišice po drugih zvezah in skupinah posnemajte!

Žirovnica. V soboto 24. t. m. se je vršil sestanek tukajšnje skupine S. Z. T. D. na katerem je poročal tov. Cvikelj o temi, ki je bila določena za shode z ozirom na ukrepe udruženj podjetnikov.

Dr. P. A. T.

Socializem in vera.

Knjiga vseh knjig.

»Jezus je bil Jud. Zgodovinarji se sicer ne morejo sporazumeti, ali je res živel in kdaj je živel, kajti vsa štiri poročila, ki pišejo o njemu, so bila napisana zelo pozno po njegovi smrti in še to tako, da se naslanjajo očitno le na ustna poročila«. Tako piše g. Bernot. (Soc. in vera p. 28—29). Zakaj pa se je lotil g. Bernot tudi tega vprašanja? Zato ker v njem prvi korak resnice ali laži. Če so bili namreč evangeliji, to so ona štiri poročila, o katerih piše g. Bernot, bili spisani zelo pozno po Jezusovi smrti je mogoče, da so to le pravljice, kakor n. pr. one o kralju Matjažu, pri katerih je vseeno, če jih verjameš ali ne. Če bi g. Bernot to mogel dokazati, potem mu je lahko dokazati, da čudežev ni bilo, da je življenje Kristusovo le pobožna pravljica, da je vsa katoliška vera ena sama velika goljufija. To željo ima g. Bernot, toda na njegovo žalost moramo povedati, da same želje brez dokazov ne morejo spreminjati zgodovinskih dejstev.

Kdaj so bili evangeliji spisani?

Predvsem moramo pripomniti, da tu ne gledamo

evangelije kot svete knjige, ampak le kot stare, zgodovinske knjige, ki zaslužijo toliko vere, kakor n. pr. rimski zgodovinar Tacit, Julij Cezar i. t. d. Knjiga je pristna, če v resnici izvira od pisatelja, kateremu se pripisuje. Knjige Tacitove so pristne, ker jih je v resnici on pisal. Pismo Napoleona je pristno, če je spisano od Napoleona. Štirje evangeliji so pristni, katerim se pripisujejo, če so spisani od Mateja, Marke, Luke in Janeza. Knjiga je dalje toliko več vredna, kolikor bližja je dogodkom, ki jih opisuje in kolikor bolj natančen in resnicoljuben je pisatelj. Naravno je namreč, da ima poročilo oči vidca večjo vrednost, kakor poročilo iz drugega ali tretjega rodu, če se naslanja na golo ustno izročilo. Če po teh načelih presojamo evangelije moramo priznati, da glede nobene knjige starega veka ni na tako znanstven način dokazana pristnost, kakor ravno glede evangelijev.

Po krščanskem izročilu so bili spisani evangeliji v drugi polovici prvega stoletja po Kristusu in sicer prvi trije v letih 50—70, evangelij apostola Janeza pa med 80—100 l. p. Kr. Samo na sebi bi gotovo nihče ne imel nič proti temu. Toda evangeliji imajo tako nadnaravno vsebino, polno čudežev in zahtev po zboljšanju življenja, da je moralo zbuditi nasprotnike. In ti so se res lotili dela. Kar jih je najbolj bodlo v oči so bili predvsem

čudeži. Skušali so dokazati njihovo neverjetnost, toda nalezli so na težavo, da jih poročajo očitvidci in pa da so tako zvezani z Jezusovim življenjem, da jih ni mogoče ven strgati, ne da bi uničili celo življenje Jezusovo. Zato so poizkusili drugo pot. Med življenjem Jezusovim in pa med spisanjem evangelijev so skušali postaviti kolikor veliko razdaljo, da bi na tak način dobili čas, ki je potreben zato, da se tvorijo med ljudstvom bajke in pravljice ter se razširijo po vsem tedaj znanem svetu. Tako je n. pr. David Friderik Strauss pomaknil evangelije za sto let nazaj. Po njegovem nauku evangelij niso bili spisani v drugi polovici prvega stoletja, ampak celih sto let pozneje. Če je enkrat to dokazano, je lahko dokazati, da so čudeži in nauki v evangelijih le pravljice, katerih ni treba verovati, še manj pa seve po njih svoje življenje vrnati. Isto pot je po zgledu Straussovem ubral tudi g. Bernot, ko trdi, da so bila vsa štiri poročila napisana zelo pozno po njegovi smrti. Dokazov za to ne eden ne drugi nima drugih kakor to, da jima pač vsebina ni vsuč, razlika je pa med njima ta, da Strauss to odkrito priznava, medtem ko si g. Bernot tega iz umevnih razlogov ne upa storiti. Poglejmo si pa naše dokaze!

(Dalje prihodnjič.)

Po sestanku se je razvila živalna in zanimiva debata, kar je za pozdraviti. Ako se ne bomo zanimali tudi za globlja vprašanja, tedaj tudi naše delo ne bo imelo pravega uspeha.

Lesce. Od J. S. Z. sklicani protestni shod se je vršil v soboto 21. t. m. po delu v gostilni »Katrinek«. Tov. Cvikelj je otvoril shod, obrazložil pomen in namen shoda ter na zahtevo nasprotnikov dal na dnevni red volitev predsednika. Izvoljen je bil sodrug Jeram iz Jesenic. Za tem poda tov. Cvikelj poročilo o namenu protestnega shoda. Po končanem poročilu izjavi predsedujoči sodrug Jeram, da oni ne čutijo potrebe protestirati proti temu, proti čemer so že protestirali (kar seveda ni res). Po temu poročilu se je razvila razprava glede organizacij, o čemer pa pri tem dopisu ne bomo omenjali, ker smatramo, da ne gre, da bi razvneli strasti v popolnoma strokovni zadevi. (Če se nam bo zdelo potrebno, bomo podali v drugem delu natančnejša poročila drugič.)

Preska - Medvode. Zbrali smo se na protestni shod v nedeljo dne 22. t. m. da povemo jasno in odločno, da smo tu in da se naših pravic ne damo odvzeti. Podal nam je tozadevno poročilo tov. Lombardo. Sprejeli smo resolucijo, ki je izraz našega mišljenja in naše volje.

Vrhnik. Z ozirom na nakano združenih zvez industrijalcev se je vršil v nedeljo dne 22. t. m. protestni shod v Rokodelskem domu, ki je bil že z ozirom na to, da se je istočasno vršilo predavanje, dobro obiskan. Poročal je tov. Semenič o tem, kako nameravajo podjetniki onemogočiti dejansko in dosledno izvajanje zakona o zaščiti delavcev, dalje o pravilnikih, kateri bi morali po določilih zakona iziti že 13. decembra minulega leta, a jih še danes

nimamo. Pravilniki sicer ne odgovarjajo našim težnjam, vendar bojše nekaj, kot nič. Stojimo na stališču, da bomo branili naše pravice do skrajnosti. Sprejela se je tudi tozadevna resolucija. Apeliramo tudi na vse naše druge tovariše, posebno pri tvrdki »Indus«, da se že enkrat zavejo, kakšnega pomena je, da smo vsi organizirani v naši krščansko socialni strokovni organizaciji.

Strokovna zveza rudariev.

Zabukovca. Novi odbor se je na občnem zboru konstituiral sledeče: načelnik Šuler Franc, podnačelnik Cizej Anton, tajnik Uranjek Jakob, namestnik Seme Jože, blagajnik Poteko Andrej, namestnik Cizej Ivan, odbornik, Odborniki Oblak Franc, Gričnik Ferd. Veligošek Franc, Kisovar Franc, Zupan Matevž, preglednika računov Firit Anton, in Seme Jože. — Dalje se je ustanovila politična delavska zveza. Načelnik Gričnik Ferd., tajnik Uranjek Jakob, blagajnik Cizej Anton, odbor Oblak Franc in Hlačer Matevž.

Prestara tvrdka.

V nedeljo 20. t. m. je razvila socijaldemokratska »Unija«, v Zagorju svoj prapor: Za to redko slavnost je že mesec preje rotala in vabila sodruge iz cele Slovenije. In prišli so! Od dvaindvajset podružnic je korakalo po dolini kakih 200 ljudi. Tukajšnja podružnica je postavila za sprejem vse člane, katerih število je bilo 33. Kljub slabemu vremenu in drugim neprilikam, katere utirajo razočarani sodrugi smo pričakovali, da bo sprevod večji. Vsled slabe udeležbe je najbrž izostal obhod, katerega

so napovedovali. Gospodje spomnite se katoliškega v Zagorju in pomislite, da ste takrat z vašim protestnim shodom pokazali, da ne veste kaj je toleranca. Ljudje so vso slavnost ignorirali. Ker niso zavedni boste odgovorili. Ne! Pomislite raje, da je sodba ljudstva ostra. Pri razvitju prapora je nastopilo več govornikov, že osivelih borcev proletarijata, ki so hranili svoje dolga leta z — demagoštvom. Ti gospodje so odkrito želeli, da se zbere delavstvo kompaktno, pod novi prapor. Ali bo vleklo? Najbrž da je škoda prapora, kot je bilo škoda besed, ki so jih trčili govorniki. Tvrтка je prestara, blago zanič! Pri prosti zabavi se je polastila sodrugov vse splošna navdušenost. Sodrugi Ceglar je v svojem navdušenju potipal do krvi po glavi neko žensko. Način, ki ga je izbral, kot reditelj ni junaški. Mislimo, da bi se jo lahko iznebili brez pretepa. Tako se je završilo to slavje. S kakšno srečo in uspehi bodo nosili prapor bomo poročali. — Neznani zlikovci so ravno tisto nedeljo razbili šipo na podobi Matere Božje pod »Škalo«. — Tovariši Božič Alojz se najiskreneje zahvaljuje za 832 K, katere ste darovali ob priliki njegove boleznii.

Okno v svet.

Smrtne pesi. V New Yorku so se udomačili pesi, pri katerih pesalci tekmujejo, kdo da bo dlje časa plesal. In plesalce tekme so se razvile naravnost v — norost. Več plesalcev je plesalo toliko časa, da so se mrtvi zgrudili na tla. Plesalec Morehouse je plesal 87 ur in se zgrudil mrtev na tla, več drugih plesalcev tekmecev se boril s smrtjo. V Clevelandu je prekosila vse tekmovalce in tekmovalke gospica Jane Cully, katera je plesala 90 ur.

Prometni zavod za premog d. d. v LJUBLJANI

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora

ter priporoča posebno

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

Naslov: Prometni zavod za premog d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II

Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

GAZELA - milo se peni, kakor najboljši toaletno milo;
GAZELA - milo je visokoprocenčno in je zato štedljivo v porabi;
GAZELA - milo je popolnoma neutralno, torej ne škoduje perilu;
GAZELA - milo je v ceni brez konkurence.

KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN GALANTERIJA
MIROSLAV BIVIC
 Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

se priporoča slavnemu občinstvu ter p. n. tvrdkam za cenj. naročila vseh v to stroko spadajočih del.
 VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP, NOTEZOV IN BLOKOV.
 Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

Kupujte le pri tvrdkah, ki inserirajo v „PRAVICI“!

VALENTIN VOJSKA, PLESKAR IN LIČAR
 Ljubljana, Cerkevna ulica št. 11

se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela.

DELO SOLIDNO! CENE ZMERNE!

Vaše blagorodje!

Kdor hoče imeti dobro slikarsko delo s pristnim blagom, naj se obrne na naslov

Fr. P. Starè, slikarski mojster
 Ljubljana, Florijanska ulica.

Kavarna „Central“ LJUBLJANA, Sv. Petra nasip
 poleg zmajevega mostu
 se priporoča cenjenemu občinstvu za mnogobrojen obisk
 Štefan Mikolič, kavarnar.

I. delavsko konsumno društvo v Ljubljani

ima bogato izbero manufakture, češke lončene posode, klobuke, vsakovrstno špecerijsko blago, v zadružni kleti na Kongresnem trgu št. 2 dobro vino po nizki ceni.

Hranilne vloge članov obrestuje po 5%. Člani dobe 3% blagovni popust.

Pristopnina 10 kron, delež 100 kron.

Prijave sprejema pisarna na Kongresnem trgu št. 2 in vse zadružne prodajalne.

V Vašem interesu je, da postanete član, članica naše zadruga!